

Pomladna vprašanja.

Kukavica, razodeni mi,
kdaj bo konec težkih dni?

Kukavica, ti od juga si prišla,
ali mojega si fanta videla?

Ptič molči.

Ptič odgovora ne da.

Kukavica, kukavica, dej
pa ko včasi moja leta mi naštej!

Ptič ne oglasi se izmed vej.

Joža Lovrenčič.

Podobe iz sanj.

Ivan Cankar.

III. Zaklenjena kamrica.

Vsak človek, tudi najsiromašnejši, ima v hiši svojega življenja posebno kamrico, za katero nosi ključ zmerom seboj in ga ne posodi nikomur. Gostu odpre gosposko izbo, prijatelju klet, popotniku svišli; te kamrice pa še bratu ne. Tudi sam prestopi njen prag le ob največjih praznikih, ob urah usodnega spoznanja, najvišjega veselja, najgloblje žalosti in v predsmrtnem strahu. Vanjo spravi, kar ima najbolj dragocenega v hiši, spravi vse, kar je kdaj od srca ljubil.

Marsikdo ima sila prostrano, z vsem posvetnim bogastvom ozaljšano domovanje; široke stopnice so odete s preprogami, vitki stebri so od belega mramorja, dvorana se vrsti za dvorano, blešče se v zlatu; in v parku, na vrtu, na stopnicah, v dvoranah in izbah je prazniških gostov brez števila; vesela in mlada so lica, bistre oči, rosne od sreče, in vsepovsod je pesem in smeh in ples; ker danes je žegnanje, jutri bo svatba, pojutrišnjem god. Ali zadaj, tam čisto zadaj je skrita kamrica, ki nobeden med vsemi glasnimi gosti ne vé zanjo; tesna je, prazna in gola, ena sama podoba visi na sivi steni, pred njo gori večna luč. Gospodar odklene kamrico, stopi vanjo s trudnimi koraki, s povešeno glavo, tišine, samote in bridkosti željan. Prikloni se pobožno pred sveto podobo, prilije olja večni luči; njegov obraz je čisto drug, nego je bil zunaj, ves miren je, kakor obžarjen od božjega plamena, ki gori globoko v duše dnu. Ta tesna, gola kamrica je njegov pravi dom, ta podoba na sivi steni je njegovo pravo bogastvo; vse drugo, vse, kar se bučno in pisano razmahuje tam zunaj, je praznota, je ničemurnost, je trenutek, ki

gre mimo kakor bežen veter, brez oblike, brez duše, brez sledu in spomina. Če bi tega edinega bogastva ne bilo, te kamrice, ki nihče ne vé zanjo, te svete podobe, ki se je bila nekoč prikazala njegovemu življenju, kakor se prikaže zašlemu popotniku znamenje v samotí, bilo bi mu boljše, da bi se koj napravil iztesat si posteljo iz sedmih desak: pet podolž, dvoje počez.

Tudi je na svetu takih še več, ki imajo navidez komaj, kamor bi položili glavo, pa so imenitniki nad vsemi drugimi. Njih zaklenjena kamrica ni več ponižna kamrica, temveč je gosposko domovanje, vse do vrha natlačeno z nezaslišanim bogastvom. Tujec, ki gre mimo, vidi beraško bajto, še ne sluti ne sijaja, ki se varno zaklenjen skriva pod slamnato streho in za razpalim zidom. Srečni berač nosi dan za dnem polno novih dragocenosti na ogromni kup, in kamrica, ki ni kamrica, se mu širi in dviga v brezkončnost. Kamorkoli pogleda, česarkoli se dotakne, nebo in zemlja, misel in spomin, človek in duh, mušica, pajek in žaba, vse mu je vselej samo suho zlato in je za zmerom njegova nepreklicna last. Kadar umrje, je zadremal kralj, in veličastvo njegovo se napoti z velikim spremstvom in silnimi tovari po zlatih stopnicah.

Mnogo jih je med nami, da se ne zavedajo tiste svoje prave lastnine, ki je zares in brez pridržka njihova, samo njihova in nikoogar drugega na svetu. Ob težki uri, ko duša klone, tava slepa, stoji že omahujoča kraj brezdna, ob tej težki uri se prikaže iz mrakov bela roka, se rahlo dotakne oči, da izpregledajo, in iz noči se izvije svetlo jutro, in brezdna ni več, in nebo je visoko in na nebu je solnce in pod solncem je ravna bela cesta in ob cesti je prijazen dom. Čigava je bila blagoslovljena

bela roka, odkod? Trenutek je bil, ki se je povrnil; spal je na dnu in se je zbudil ob pravem času; bil je spomin na skromen dogodek, vesel ali žalosten, prijeten ali zoprni, — ker ne v plamenu, v očeh je luč, — spomin na en sam obraz, na eno besedo, na misel, ki je nekoč pred zdavnozdavniimi leti hipno in tiho spreletela dušo, morda celo spomin na en sam smehljaj, ki je kdovekje in kdovekdaj blisnil mimogredé preko neznanega lica. V tem dogodku, na tem obrazu, v tej besedi, misli, v tem smehljaju na tujem licu se je mahoma razodelo vse, kar je tostran in onstran življenja razodetja vredno. Tako je stopil človek slep v zaklenjeno kamrico, ki še sam ni vedel zanjo; in ko se je povrnil iz nje, je videl, je bil očiščen v kopeli veselega spoznanja, je bil utrjen v veri vase in v dobroto svojega bližnjega, je v srcu občutil in v pameti premeril veliki pomen in silno važnost dneva, ki je senca večnosti. To je pričal njegov obraz.

V teh zadnjih dneh, ki so tako tesnobni in žalostni, da najglasnejši človek išče, kam bi se zatekel, sem srečal takih osvobojenih obrazov zmerom več. Ker vsakdo ima v hiši svojega živ-

ljenja posebno kamrico, v katero stopi ob urah trpljenja, in iz katere se povrne potolažen, očiščen in utrjen. Zmerom več jih je, ki se vračajo; resen je smehljaj njih usten, globok, zamišljen in trd je pogled njih oči, hoja njih nog je umerjena in ravna, ker noga vé, odkod in kam.

Vsak človek ima v hiši svojega življenja posebno kamrico... Odpri oči nastezaj, razširi pogled in misel na vse plati, čez vse goré!... Vsak narod ima v hiši svojega življenja posebno kamrico, v katero je skrbljivo spravil, kar je bil kdaj pridobil dragocenega, spravil vse, kar je bil kdaj najgloblje doživel, z vsem svojim ubogim telesom, z vso svojo čisto dušo, spravil vse, kar je kdaj trepetaje v predsmrtni bridkosti čutil in mislil. V to kamrico stopi ob usodni uri, stopi vanjo, da se povrne očiščen in utrjen, poln vere vase in v dobroto svojega bližnjega, poln zaupanja v dan in v večnost, poln moči, brez strahu, pripravljen na svatovanje in pripravljen na svojo lastno sedmino...

Kaj in koliko si bil spravil, narod? Kdaj in kakšen se povrneš?

Povej! —

Pomlad.

Črr — rrii — črr — rrii — črr — rrii,
zima beži, zima beži!
Jurij je v gori, v travi Marjetica,
kje sta konjiček in zmaj, zmaj?

Izza vej: kuku — kuku! — Vrisk, smehljaj!
Čuj! —

Pridi igrat in pét, pét, pét!
Nebo in zemlja cvet, cvet, cvet
in krrrii, krrrii, krrrii...
Ti, ti, ti: cvet in krrrii — — —

Hop! — Kapica pod nebom — en hip —
Crrrip! —

France Bevk.

